

Zonder politiek ingrijpen ziet toekomst voor stadswarmte er somber uit

Het Financieele Dagblad

5 augustus 2024 maandag 12:00 AM GMT

Copyright 2024 FD Mediagroep B.V. All Rights Reserved

Section: PAGINA 8; Blz. 8

Length: 1249 words

Body

Flinke ruzie

Gemeenten en energiebedrijven twisten over stadswarmte. Dure projecten dwingen leveranciers tot hoge tarieven. Maar die leiden al snel tot fel protest van klanten. Nu projecten worden geannuleerd, kijken partijen naar Den Haag.

Orla McDonald

Amsterdam

Green Urban Living. De tekst prijkt op een reclamebord aan het begin van een woonwijk in aanbouw in het zuidoosten van Amsterdam. Het moet een duurzame stadswijk worden. Op een van de appartementenblokken die al af is, groeien bomen en planten in een aangelegde daktuin. Rochdale, een van de woningcorporaties die hier bouwt, adverteert dat het daarbij 'rekening houdt met de woonwensen van vogels en vleermuizen'. Dat in dit gebied ooit de Bijlmerbajes en het hoofdkwartier van de Hells Angels stonden, daar is niets meer van te zien.

De wens van de gemeente Amsterdam was om er een duurzame wijk van te maken, maar dat staat onder druk. Hoewel de huizen zouden verwarmen met hernieuwbare warmte, staat in een hoekje van het braakliggende terrein een aardgasgenerator te draaien. Achter grote zwarte hekken staan twee containers, waaraan zwarte buizen zijn gekoppeld. De zeventig sociale huurwoningen - de enige in de wijk die al klaar zijn - verwarmen erop. Het is een 'noodvoorziening', zegt Ron Wit, directeur warmte bij Eneco. Het energiebedrijf zette onlangs een streep door het plan om deze buurt aan te sluiten op stadswarmte. De bouwkosten zijn door de inflatie toegenomen. 'De kapitaaluitgaven waren bij de start begroot op €40 mln, maar liggen nu op €65 mln. Dat zou leiden tot onbetaalbare warmtetarieven voor huishoudens', zegt Wit. Voor de 3200 woningen die in de planning staan, moet een andere energievoorziening worden bedacht. Stadswarmte wordt gezien als een duurzaam alternatief voor aardgas, vooral in dichtbevolkte steden. De energiebron is vaak warmte van afvalverbranding, biomassa of restwarmte van de

Zonder politiek ingrijpen ziet toekomst voor stadswarmte er somber uit

industrie, die via grote leidingnetwerken naar huizen wordt gestuurd. Maar de markt is ingestort en de grootste drie stadswarmtebedrijven - Eneco, **Vattenfall** en Ennatuurlijk - moeten miljoenen afschrijven en zien hun winsten kelderen, schreef het FD eerder. 'Stadswarmteprojecten zijn bijna niet rendabel te krijgen', zegt Machiel Mulder, hoogleraar energie-economie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Leidingen zijn duur en de afzetmarkt is beperkt. Anders dan bij gas en stroom moet stadswarmte lokaal worden verkocht. 'Je kan geen warmte opwekken in Groningen om in de Randstad te verkopen. Warmte is na tientallen kilometers vervoer al te koud geworden', zegt Mulder. De investering in een net verdient zichzelf alleen terug als veel huizen zich aansluiten, zoals een hele wijk of stad. 'De risico's lagen voor energiebedrijven daardoor altijd al erg hoog, maar nu zijn ook nog de bouwkosten door inflatie gestegen', zegt Mulder.

Volgens Wit verschilt het per warmteproject welke risico's er zijn. Het gestrande nieuwbouwproject in Amsterdam kende verschillende obstakels, waarvan twee grote. De bouw bij projectontwikkelaars was vertraagd, waardoor het warmtenet er al zou liggen als de huizen nog niet klaar waren. Eneco had dan niets kunnen verkopen. Ook wilde het gemeentebestuur Eneco geen alleenrecht geven op de energielevering binnen de woonwijk. 'Wij zouden een warmtenetwerk aanleggen zonder de zekerheid dat alle projectontwikkelaars hun gebouwen daarop zouden aansluiten. Niet elke gemeente doet het zo; Den Haag beschermt ons beter. Dan kan zo'n project wel uit', zegt hij.

De gestegen kosten dekken met hogere tarieven is niet zo gemakkelijk als het klinkt. Dure stadswarmte leidt onmiddellijk tot protest. Klanten voelen zich gevangen, omdat zij niet kunnen overstappen van leverancier. De monopolistische markt is gereguleerd door toezichthouder ACM, die ieder jaar een maximumtarief bepaalt. Maar ook dat maximumtarief kan stijgen, zoals dit jaar gebeurde. Bewoners van een Amsterdams huizenblok van woningcorporatie Ymere - klant bij **Vattenfall** - moesten daardoor bijna €200 meer betalen aan jaarlijkse vaste lasten, terwijl juist was beloofd dat het gasloos maken van hun sociale huurwoningen niets extra's zou kosten. 'Dat was niet de afspraak. Beloofd is beloofd', zegt woordvoerder Coen Springelkamp van Ymere. Het leidde tot een flinke ruzie tussen het gemeentebestuur, Ymere en **Vattenfall**. Uiteindelijk besloten de woningcorporatie en de gemeente Amsterdam de huishoudens te compenseren. Kosten: €60.000 voor Ymere en €4 mln voor de gemeente. Ook de landelijke politiek greep in, met een spoedwet die de kostenstijging van stadswarmte beperkt. Ook leidde het ertoe dat woningcorporaties in Amsterdam nieuwe cv-ketels plaatsen bij die huizen die beter geïsoleerd zijn en eigenlijk klaarstonden om aan het warmtenet aangesloten te worden. 'Als de kosten stijgen en energiebedrijven de tarieven niet kunnen verhogen, dan zit er maar één ding op: de overheid moet financieel bijspringen. Anders ziet het er somber uit voor stadswarmte', zegt Mulder. Gek genoeg bleek uit een recent onderzoek van Berenschot dat warmtenetten in steden juist de goedkoopste manier zijn om te verduurzamen. De kosten liggen 30% lager dan wanneer huishoudens een warmtepomp zouden aanschaffen. Alleen: stadswarmteklanten merken niets van dat financiële voordeel. Het zijn de maatschappelijke kosten die lager liggen, omdat de verzwaren van het stroomnet dubbel zo duur zou zijn als iedereen een warmtepomp aan zou schaffen. Wit: 'Het nieuwe kabinet moet een oplossing vinden die ervoor zorgt dat warmte net zo duur is als aardgas of goedkoper. Consumenten kijken maar naar één ding: het tarief.' Energiebedrijf **Vattenfall** zei eerder tegenover het FD dat kosten voor de bouw van warmtenetten gesocialiseerd zouden kunnen worden. Alle Nederlanders betalen via hun energierekening een vastrecht voor stroom om het elektriciteitsnet uit te breiden, ook stadswarmteklanten, zegt koepelvereniging van woningcorporaties Aedes. De investering in warmtenetten wordt alleen betaald door klanten van stadswarmte. De energiebron is voor woningcorporaties nog altijd een goede manier om te verduurzamen, maar er moet publiek geld bij, zegt een Aedes-woordvoerder.

De markt is ingestort en de grootste drie stadswarmtebedrijven moeten miljoenen afschrijven

Kabinet ziet heil in publieke warmtebedrijven

Een door het vorige kabinet opgesteld wetsvoorstel voor stadswarmte is voor grote energiebedrijven een risico. Hierin wordt geregeld dat warmtebedrijven in meerderheid in publieke handen komen. Voor Eneco, **Vattenfall** en Ennatuurlijk dreigt dan onteigening van hun warmtenetten. Het nieuwe kabinet blijft achter het wetsvoorstel staan, zegt een woordvoerder van minister van Klimaat en Groene Groei Sophie Hermans (VVD). 'De kritiek kennen we en daar is al meermaals met energiebedrijven over gesproken. Wij zien echter dat dit nieuwe marktmodel voor projecten zorgt in steden als Delft, Den Bosch en Enschede. Het werpt zijn vruchten af, maar het heeft tijd nodig'.

Zonder politiek ingrijpen ziet toekomst voor stadswarmte er somber uit

Over de warmtetarieven zegt het ministerie dat die hoger uitvallen dan eerder gedacht. Ook achter de spoedwet van het vorige kabinet, dat de kostenstijging van stadswarmte beperkt, blijft het nieuwe kabinet staan. De minister onderzoekt of het de risico's voor energiebedrijven kan beperken met financiële garanties. Hierdoor zouden energiebedrijven tegen een lagere rente kapitaal aantrekken voor investeringen in warmtenetten, aldus de woordvoerder.

Uit onderzoek van Berenschot bleken warmtenetten juist de goedkoopste manier om te verduurzamen

Load-Date: August 4, 2024

End of Document